

RETKIKUNNAN LOKIKIRJA 1049. Päivä

Kaksi scriveneristiä
vaihtaa kirjoitussoftaa

Novelleja,
raapaleita ja
sarjakuva
-samassa
zinessä!

Ideoi tarinasi: Retkikunnan
neljä metodia

RETKIKUNNAN

LOKIKIRJA^{1049.}_{päivä}

Pääkirjoitus	3
Sananen kuvittajalta	4
Raapaleita, raapaleita!	5
Kaksi scriveneristiä vaihtaa kirjoitussoftaa	7
Manuskript: hiomaton, mutta ajaa asiansa	8
yWriter: Kaikki eivät saa rumaa käyttöliittymää anteeksi	10
Sarjakuva – Grizhal – viimeinen lähtö	12
Päästä luovuus valloilleen joo-improvisaatiolla	14
Miksi-tekniikka hahmokeskeiseen suunnitteluun	15
Tarinapuu-ideointityökalu	16
Runoharjoituksia	18
Retkikunnan vala	19
Novelli – Kuutio	20
Raapale – Loppu	23
Novelli – Suuren johtajan pöydässä	24

Päätoimittaja: Minna Keinänen

Kannen kuva: MJ Hook

Taittäjä: olenbluu (Niina Räsänen)

Kuvitus: Pixabay

Painopaikka: DM Print, Jyväskylä 2019

Kaikki oikeudet tekijöillä ja Retkikunnan lokikirjalla, ellei toisin mainita.

Retkikunnan lokikirja, 782. päivä on luettavissa osoitteessa: http://luojola.fi/wp-content/uploads/2018/10/ZINE_Retkikunnan_lokikirja_nro1.pdf

PääKIRJOITUS

Hyvät lukijat, Tyhjän arkin retkikunnan jäsenet tai ketkä tahansa muut sanataiteen ystävät. Vaatimaton, mutta sitäkin kunnianhimoisempi kirjoittajaryhmämme on jälleen koonnut luovia ajatuksiaan ja tuotoksiaan lehden eli zinen muotoon. Töiden, opiskelujen, omien kirjoitusprojektien ja ylipäänsä elämän keskeltä olemme itse kukin kaivaneet aikaa luodaksemme taas jotain omannäköistä, josta voisivat nauttia kaikki kaltaisemme.

Tyhjän arkin retkikunta on ollut olemassa pian kolme vuotta. Tuona aikana joukkoomme on tasaisesti tullut uusia kirjoittamisen ja lukemisen harrastajia ja ammatilaisia. Retkikunnassa on tilaa kaikenlaisille ihmisille, kunhan he kunnioittavat muita. Monelle meistä, myös itselleni, Retkikunta on eräänlainen suvaitsevaisuuden, ystävällisyyden ja vilpittömän innostuksen ja jakamisen tyyssija. Toivon, että sama asenne näkyy myös tässä lehdessä, jossa ilottelemme ja synkistelemme yhdessä.

Minulle zine edustaa sekä projektina että lopullisena tuotoksena paljon sitä filosofiaa, joka (luultavasti) ohjaa sekä minun että muidenkin retkikuntalaisten kirjoittamista. Mukana on paljon luomistyön tuskaa ja kauhua kalmanlinjan lähestyessä. On hassuttelua ja tekemistä, jossa ei oteta mitään tosissaan. Halua ymmärtää kirjallisuutta ja kirjoittamista syvällisesti. Halua saada muutkin ymmärtämään, mitä hienoa voi luova ihminen saada aikaan, kun altistaa itsensä luomistyön tuskalle, kalmanlinjan kauhulle, hassuttelulle ja syvällisyydelle.

Nyt, kun kotinurkilla saattaa marssia natseja, liian monet elävät köyhyysrajan alla ja maailma tuntuu jakautuneen niihin, jotka lähes lamaantuvat ilmastoahdistuksesta ja niihin, jotka eivät mihinkään ilmaston lämpenemiseen edes usko, on tärkeää välillä kurkistaa sisimpään, mitä hyvää, merkityksellistä, opettavaista, toiveikasta ja eskapistista siellä piilee jaettavaksi, mitä hyvää se voisi tuoda omaan elämään ja tähän maailmaan.

Koska sillä on merkitystä, ja meillä kaikilla on merkitystä.

*Päätoimittaja
Minna Keinänen*

Tyhjän arkin retkikunta on kaikille kirjoittamisesta kiinnostuneille tarkoitettu, Discord-pikaviestimessä toimiva yhteisö. Mukaan saa liittyä vapaasti. Helpoiten se onnistuu ensi naputtelemalla tietokoneen tai mobiililaitteen selaimen osoiteikkunaan tämä linkki: <https://discord.gg/y8tVkAK>.

Jos käytät ensimmäistä kertaa Discordia, sinun pitää tehdä käyttäjätili. Sen jälkeen ohjautut Retkikunnan palvelimelle. Ensiksi päädyt huoneeseen nimeltä #portti. Vastaa portinvartijakissamme kysymykseen, ja sinut päästetään eteenpäin kaikkiin muihin huoneisiin juttelemaan retkikuntalaisten kanssa! Discordia voi käyttää mobiilillä, tietokonesovelluksella tai selaimen kautta. Tai kaikissa niistä, jos et saa meistä millään tarpeeksesi.

sananen kuvittajalta

(Älkää oikeasti ryöstäkö muinaisaarteita, pliis)

Tyhjän arkin retkikunta **ei** kannata
muinaisten aarteiden ryöväämistä.

Retkikunnan kanta on, että
aarteet kuuluvat niitä vartioiville
muumiohallitsijoille.

Kansikuvan tilanne perustui valitettavaan
väärinkäsitykseen, ja tyhjäksi
osoittautunut kultainen arkki palautettiin
omistajalleen.

RAAPALEITA, RAAPALEITA!

Kiirastuli-sarja I-III
olenbluu

Kiirastuli I

Haluan vain kertoa kaikille kuulijoille, että olen hyvin pahoillani kaikesta.

Haluan myös pyytää anteeksi epämiellyttävää lukitsemista, mutta uskokaa pois, että se on kaikille paremmaksi. Tuskin te muuten jäisitte kuulemaan minua tänne. Teillä olisi kaikkea muuta tekemistä. Haluaisitte kierrellä valtavassa kartanossa, katsella korkeita kattoja ja niissä roikkuvia miljoonissa väreissä loistavia valoja, kattokruunuja, jotka ovat hienointa kristallia ja miten ne helisevät tuulella. Haluaisitte päästä jo tutkimaan puutarhaa. Siellä tuoksuu syreeneja ja auringonkukat kohoavat korkealle ilmaan. Te haluaisitte astua valoon ja päästä jatkamaan matkaanne. Olettehan kuitenkin jo tehneet pitkän matkan.

Mutta antakaas kun kerron teille ennen sitä tarinan.

Sen jälkeen voitte kuolla rauhassa.

Kiirastuli II

Haluan palata tuohon aikaisempaan puhujaan.

Hän oli hivenen hullu. Huomasittehan, miten silmät kiiluivat ja suu vaah-
tosi lopussa. Ei, ei se ollut mitään asiasta innostumista. Ihan hulluutta se
oli. Ja te raukat jouduitte kuuntelemaan, mitä, vuosikymmeniä vai tunte-
jako – ne menevät aina sekaisin minulta. Olen niin pahoillani. Mutta usko-
kaa pois, että seuraava puhuja on parempi. Oikeastaan voin luvata, että on.

Mutta muistakaa, tuo aiempi puhuja. Hänen hullut silmänsä ennen
kaikkea, koska ne ovat niin helposti huomattavat. Jos näette ne jos-
kus, niin olkaa kuin ette huomaisi. Meitä hävettää hänen käytöksensä.

Mutta uskokaa pois, hyvä herrasväki, tämän jäl-
keen ette kadu, että valitsitte tämän reitin.

Kiirastuli III

Rakkaat vieraat! Olette kestäneet niin kauan. Äskenenkään puhuja ei olisi saanut sanoa sellaisia. Oli varmaan tuskaa ja kärsimystä seurata sellaista epäonnistunutta puhetta. Ja, että olisitte onnellisia tästä reitistänne? Pah, olette hukanneet jo vuosisatoja – vai olisikohan jo vuosituhansia, kuolemastanne. Olettehan ottaneet hyvän paikan, koska esityslistalla on vielä pari kohtaa.

Varasimme joitain huonoja puhujia, myötähäpeää kirvoittavia runoilijoita sekä lahjattomia strapetsitaiteilijoita ihan teitä varten. He odottavat vuoroaan, se on heidän koko kuolema.

Älkää panikoiko. Tällaista tämä on, emme mekään mielellään pidättelisi teitä, kun jono on jo kasvanut valtavasti. Että olkaa kuulkaa onnellisia, että olette ensimmäinen ryhmämme. Emme mekään ole osanneet järjestää tätä kunnolla.

Irtisanoutuminen

olenbluu

”Muistinmenetys, vakava. Tuskin koskaan tulee paranemaan”, lääkäri kertoi minulle surullinen ilme kasvoillaan. ”Olen pahoillani”, hän lisäsi. Minä nyökkäsin.

Lääkäri lähti jatkamaan surullisten uutisten kertomista muiden uhrien perheenjäsenille. Huone numero 146. Hän makasi siellä käpertyneenä kasaan. Selkeästi hämmentyneenä siitä missä oli.

Nielaisin. Sairaalan linoleumi lattia kiilsä. Viereisessä sängyssä oli ollut viikkoja makaamassa työtön siivoaja.

Hänen silmissään oli tyhjä katse, kun hän yritti muistaa, kuka olin. Hänellä ei myöskään ollut kovin pitkää muistia, koska oli jo unohtanut, että olin siinä. Nousin ylös ja lähdin hissillä alakertaan. Lääkäri tuli minua vastaan hymyillen surullisena. Kanttiin ohi ulko-oville ja autolle.

Olin viimeinkin vapaa. Viimeinen selviytyjä.

KAKSI SCRIVENERISTÄ VAIHTAA KIRJOITUSSOFTAA

Mitäpä olisi kirjoittamislehti ilman puhetta kirjoittamissovelluksista? Aika outo. Entä mitä olisi sama lehti kirjoittamissoftien esittelyillä? Aikamoinen klisee.

Siksipä Retkikunnan kaksi jäsentä päätti vaihtaa yhden novellin ajaksi suosimaansa maksullista Scrivener-sovellusta ja kertoa, miltä se tuntui.

Stoori kokeili Scrivenerin avoimeksi ja ilmaiseksi kaksoseksi kuvattua romaaninkirjoitussovellusta Manuskriptiä, kun taas **Dracaena** testasi niin ikään ilmaista, mutta hieman erilaista romaanityökalua nimeltä yWriter.

Manuskript: Hiomaton, mutta ajaa asiansa

Teksti: Stoori

Vapailla avoimen lähdekoodin ohjelmistoilla on paikkansa sydämessäni, mutta harmillisen usein niiden käytettävyyttä ei ihan yllä sille tasolle, jota humanisti minussa odottaa. Siksi olen käyttänyt kirjoitustyöskäni jo vuosikymmenen ajan Scriveneriä, tuota maksullista ohjelmaa, josta on tullut kaikkien vakavasti otettavien kirjoitustyökalujen mittatikka. Innostuin kuitenkin kuullessani Manuskript-ohjelmasta, jonka kehitystyö ei ole vielä ehtinyt ykkösversioon asti mutta joka ajan mittaan saattaa kasvaa Scrivenerin veroiseksi monitoimityökaluksi. Tätä artikkelia varten kirjoitin kokeeksi novellin Manuskriptin versiolla 0.9.0

Kun Manuskriptin käynnistää, avautuu karu ikkuna, josta voi valita mallipohjan uutta projektia varten tai avata aiemmin luodun projektin. Mallipohjat ovat käytännössä apuvälineitä pidemmän kirjoitusprojektin pilkkomiseen lyhyempiin hierarkiisiin katkelmiin.

Minuuhämmensi ensimmäisellä kerralla se, että heti projektia luotaessa olisi osattava valita, kuinka monta katkel-

maa projektiin tulee ja mikä on yhden katkelman sanamäärätavoite. Myöhemässä vaiheessa lukujen, kohtausten ja muiden katkelmien määrää voi kuitenkin muuttaa, joten tässä tehdyllä valinnalla ei ole lopullista vaikutusta mihinkään. Valittavissa on myös täysin tyhjä projekti. Se sopii minun tarkoituksiini parhaiten.

Kun projekti on avattu, päästään varsinaiseen ohjelmaikkunaan. Sarakkeisiin jaettu käyttöliittymä muistuttaa etäisesti

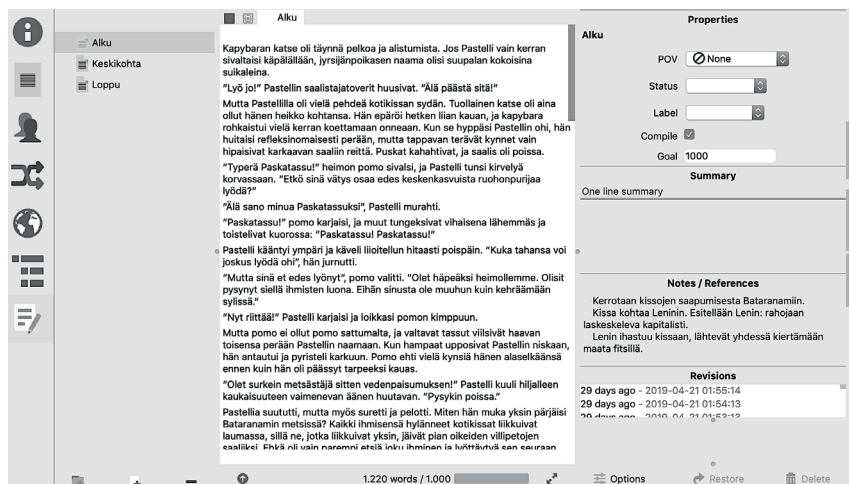
Scriveneriä, joten minun oli helppo ottaa ohjelma haltuun. Vasemmalla on navigaatiopalkki, josta valitaan päänäköymän sisältö eli päästään käyttämään ohjelman eri työkaluja. Päänäköymässä voi olla avattuna joko yleistieto-osio, lumihitaleteknikkaan perustuva yhteenveto-osio, henkilösuunnitteluosio, juonensuunnitteluosio, maailmanrakennusosio, jäsennysosio tai itse editoriosio. Manuskriptin suunnittelutyökalut ovat näin ollen huomattavasti jäsennetympiä ja systemaattisempia kuin esimerkiksi Scrivenerissä, jossa lähinnä kirjoitellaan vapaamuotoisia kuvauksia halutuista asioista. Suunnittelutyökalujen syvälliseen esittelyyn saisi kulumaan paljonkin tilaa, joten totean tässä vain, että kädestä pitelevistä työkaluista tykkääville Manuskript voi olla erinomainen valinta. Apuvälineitä ei kuitenkaan ole pakko käyttää, mikä sopii minulle paremmin. Toi-

saalta Manuskriptissä ei ole samalla tavalla mahdollisuutta luoda vapaamuotoisia muistiinpanokatkelmia kuin Scrivenerissä,

mitä jäin kovasti kaipaamaan. Tai sitten en vain onnistunut löytämään niitä.

Itse kirjoittaminen tapahtuu editoriosiossa. Vasemmassa sarakkeessa on projektin jäsennys, jossa katkelmia ja kansioita voi lisätä, poistaa ja järjestää. Keskellä on kirjoitusalue. Oikeassa sarakkeessa on valitun katkelman metatiedot, muun muassa yhteenveto- ja muistiinpanokentät. Editori on suhteelli-

Kaiken kaikkiaan Manuskript on monipuolinen ja toimii suhteellisen hyvin siihen nähden, että ohjelmasta ei ole vielä julkaistu virallista ykkösversiota.

sen suoraviivainen ja pelkistetty: tekstiä voi muotoilla muun muassa lihavoimalla ja kursivoimalla, mutta esimerkiksi kirjasinta ei voi valita. Manuskript sopiikin ennen kaikkea tekstin alkuvaiheen työstämiseen, mutta julkaisuvaiheessa työstämistä kannattaa jatkaa jossakin tekstinkäsittelyohjelmassa. Siihen taas tarvitaan compile-eli koostamistoimintoa.

Yksi Manuskriptin heikkouksista tällä hetkellä ovat yhteydet ohjelman ulkopuolelle. Ohjelma itsessään osaa viedä tiedostoja pelkkänä tekstinä tai Markdown-muotoiltuna tekstinä, mutta asentamalla pandoc-kilkkeen saa käyttöönsä lisää vientivaihtoehtoja, muun muassa ODT- ja DOCX-tiedostomuodot. Vienti tosin ei toimi kovin hyvin, ja ainakin minulla kaikissa viedyissä tiedostoissa, muodosta riippumatta, teksti oli vain yhtenä pötkönä ilman kappaleenvaihtoja. Jälkityötä pitää siis tehdä paljon. Manuskript tallentaa projektit omaan MSK-binäärimuotoonsa, joten koostamistoiminto ja leikepöydän kautta kopioiminen ovat ilmeisesti ainoita keinoja saada tekstiä Manuskriptista muihin ohjelmiin.

Kaiken kaikkiaan Manuskript on monipuolinen ja toimii suhteellisen hyvin siihen nähden, että ohjelmasta ei ole vielä julkaistu virallista ykkösversiota. Yhden novellin ohjelmalla kirjoitettuani voin todeta jatkavani edelleen Scrivenerin käyttöä, mutta mikäli Manuskriptin kehitystyö jatkuu hyvällä mallilla, perustyökalut vielä monipuolistuvat ja käyttöliittymästä saadaan nykyistä selkeämpi ja sulavampi, siitä saattaa kehittyä varteenotettava haastaja kaupallisille kirjoitustyökaluille.

Manuskript on saatavana Linux-, Windows- ja macOS-binääreinä sekä lähdekoodina osoitteessa <http://www.theologeek.ch/manuskript/>

Hinta: maksuton, avoin lähdekoodi

Käyttöjärjestelmät: Linux, Windows ja macOS

Tuetut kielet: tällä hetkellä englanti, ranska, espanja, saksa

Käyttöjärjestelmän selkeys: ★★☆☆☆☆

Oppimisen helppous: ★★☆☆☆☆

Asettelu ja muotoilu: ★★☆☆☆☆

Kommentointitoiminnot: Vain yleinen muistiinpanokenttä, ei tekstiin sidottuja kommenttitoimintoja.

Kolme keskeistä eroavaisuutta pääasialliseen kirjoitusohjelmaan (Scrivener): Enemmän systemaattisia suunnittelutyökaluja. Ei vapaamuotoisia muistiinpanotiedostoja. Alkeelliset vienti- ja koostamistoiminnot.

Mitä muista ohjelmista tuttua jäit kaipaamaan? Siistiä käyttöliittymää, monipuolisia tekstinmuotoilutoimintoja.

Kuinka kirjoitusprosessi erosi tavanomaisesta? Tavanomaisten muistiinpanotiedostojen puuttumisen vuoksi jouduin suunnittelemaan novellini eri tavalla kuin yleensä. Vientitoimintojen keskeneräisyyden vuoksi päätin jatkaa novellin jatkotyöstämistä Manuskriptin ulkopuolella, koska en olisi kuitenkaan saanut novellia ohjelmasta ulos viimeistellyssä muodossa.

YWRITER: KAIKKI EIVÄT SAA RUMAA KÄYTTÖLITTYMÄÄ ANTEEKSI

Teksti: Minna Keinänen

En ole sellainen, joka haluaa kokeilla ja opetella paljon erilaisia softia. Puolitoista vuotta sitten jätin Microsoft Wordin ja ZenWriterin kirjoitustyökaluinani ja tustuin Scriveneriin, enkä ole nähnyt tarpeelliseksi nähdä samaa vaivaa uudestaan minkään muun kirjoitusohjelman kanssa. Mutta nyt kokeilin yhteisen edun, tieteen ja taiteen vuoksi yWriteria.

Kokeilu alkoi ihmettelyllä, miltä vuosikymmeneltä yWriterin nettisivut oikein ovat. Pian sen jälkeen ihmettelin, miksi nettisivut ovat niin rumat, kun yWriterin logo on kuitenkin aika nätti.

Valitettavasti en saanut vastauksia. Pian selvisi, että yWriterin luonteeseen kuuluu herättää sitä ensi kertaa käyttävässä humanistissa paljon kysymyksiä ja vastata niihin varsin kitsaasti. Kun avasin yWriterin (ja totesin itselleni, että eipä ainakaan ole yhtään nätimpi kuin Scrivener 1:n Windows-versio), en osannut tehdä mitään avaamatta ensin Quick Start Guidea yWriterin nettisivuilta.

Scriveneriä monesti sanotaan monimutkaiseksi, ja kyllä minäkin tutoriaalinsa parissa käytin aikaa, mutta silti tuntuu, että olin yWriterin kanssa vielä enemmän hukassa. Asiaa ei auttanut lainkaan, että olin myös hukassa toissijaisen tavoitteeni suhteen: en tiennyt vielä juuri mitään siitä novellista, joka minun tulisi yWriterilla kirjoittaa osana tätä koitostani.

yWriterissa on todella paljon erilaisia palikoita ja ruutuja, joihin täyttää tietoja. Jotta minkään kirjoitusprojektin kanssa pääsee alkuun, tulisi olla jo mielessä kohtauksia. Tai ainakin olisi suotavaa tietää suunnilleen, kuinka monta lukua ja kohtausta on tarkoitus tuottaa. Sitten pitäisi alkaa täyttää tietoja henkilöistä, paikoista, esineistä... Kaikki tämä

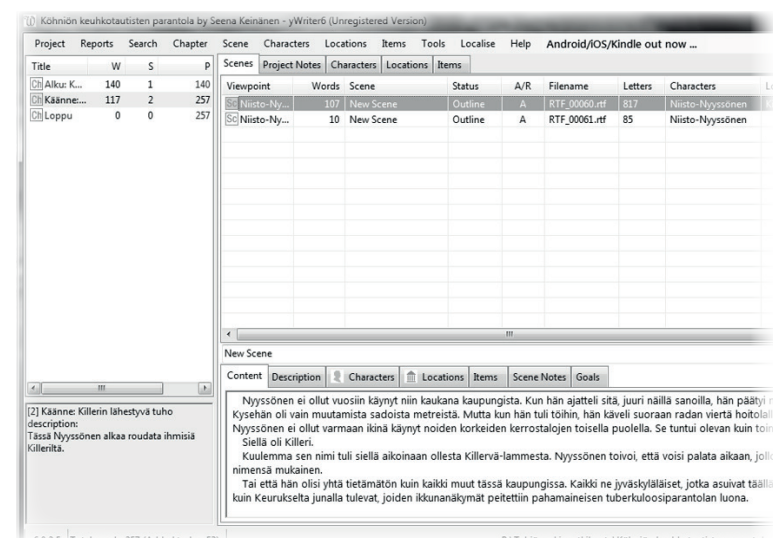
oli niin jäsenneltyä ja loogista ja lokeroitua, että meinasin hermostua heti kättelyssä.

Olisin kaivannut jonkinlaista tyhjää arkia (heh), josta lähteä luonnostelemaan. Kirjoittaa jotain, mikä ei kuulu mihinkään lokeroon, vaan on vähän kaikkea.

Toisaalta yWriter pakotti ajattelemaan tiettyjä elementtejä, joita en välttämättä muuten kirjoittaessani miettisi. Kun ohjelma odottaa tietoa, onko kohtauksessa erityisiä esineitä, saatan miettiä, pitäisikö siellä tosiaan olla jotain. Luonnostaan en

olisi sinne mitään sellaista kirjoittanut. Tuleeko näin novelliini kiintiöesineitä vain esineiden läsnäolon vuoksi, vai tuoko se novelliin jopa mielenkiintoista sisältöä, pakottaako se täyttämään kertomukseni merkityksillä ja ulottuvuuksilla?

Kun ohjelma odottaa tietoa, onko kohtauksessa erityisiä esineitä, saatan miettiä, pitäisikö siellä tosiaan olla jotain.

Työskentelyn aikana ehdin turhautua muun muassa näihin asioihin:

- Novellin yWriter-tiedoston siirtäminen toi seen kansioon teki sen avaamisesta mahdotonta.
- Ruman yleisnäkymän kestän Scrivenerissä, mutta ruma kirjoitusnäky on anteeksiantamatonta. Ihan kuin olisin jossain vanhassa, rumassa sähköpostiohjelmassa.
- Voinko minä täältä käsin lukea mitenkään näppärästi koko käsikirjoitusta viemättä tai koostamatta sitä? Enkö? No, en ehkä jaksa odottaa, että asia selviää. Missähän vaiheessa turhautuminen loppuu?

Tällaisen novelliprojektin kanssa ei välttämättä ollenkaan. yWriterin ominaisuudet osoittavat todellisen arvonsa luultavasti sitten, kun käsillä on ikuisuusprojektiksi paisumaisilaan oleva romaanikäsikirjoitus, eikä pelkkä hatara ajatus novellista.

Tai sitten yWriter ei vain ole tarkoitettu minulle. Joillekin yWriterin lokerot ovat välttämättömiä, mutta minä en tar-

vitse niin suurta tarkkuutta. Kohdallani **yWriter tuntui vievän huomioni pois itse kirjoittamisesta.** Scrivenerillä kirjoitan lähes aina kokonäytön tilassa, ja taustalla on jokin kertomuksen maailmaan sopiva maisemakuva, ehkä jotain humisevaa luontoäänimaisemaa. yWriter tarjoaa vain kökön käyttöliittymänsä.

No, tunnustan, että yWriterin kirjoituskoneäänet ovat aika kivoja.

Opin kokeilustani, että **kannattaa oikeasti vaatia kirjoitusohjelmaltaan sitä, mitä siltä haluaa.** Vaihtoehtoja on kyllä. Jos jokin tuntuu pakkopulalta, kuten yWriter minulle, älä käytä sitä. Väline ei koskaan ole yhtä tärkeä kuin itse laji. Kirjoita vaikka ruutupaperille, jos sillä lailla tekstiä syntyy ja sinulle jää hyvä mieli.

Kun tämä kokeilu on nyt saatettu päätökseen, poistan yWriterin tietokoneeltani. Minun ei tule sitä ikävä

yWriterin voi ladata kehittäjänsä Simon Haynesin nettisivuilta: <http://www.spacejock.com/yWriter6.html>

Hinta: Ilmainen

Käyttöjärjestelmät: Windows, Android, Linux, iOS

Tuetut kielet: Todella monia, mutta ei suomea.

Käyttöjärjestelmän selkeys (esim. 1–5 tähteä): ★★☆☆☆☆

Oppimisen helppous (esim. 1–5 tähteä): ★☆☆☆☆

Asettelu ja muotoilu (esim. 1–5 tähteä): ★★☆☆☆☆

Kommentointitoiminnot: Ilmeisesti vain kohtauskohtaiset muistiinpanot. Tiettyä kohtaa tekstistä ei voi kommentoida tai merkitä.

Kolme keskeistä eroavaisuutta pääasialliseen kirjoitusohjelmaan: yWriterin kirjoitusnäky on piilossa ja muutenkin hyvin erilainen. Käyttöliittymän kielivalikoima on todella iso. yWriter on Scriveneriä paljon yksityiskohtaisempi.

Mitä muista ohjelmista tuttua jäit kaipaamaan? Kokonäytön tilaa.

Kuinka kirjoitusprosessi erosi tavanomaisesta? Aloitan usein hyvin epämääräisesti ja hahmotellen ja täydennellen. Nyt minusta tuntui, että minut heitettiin heti miettimään kohtauksia ja kirjoittamaan äärimmäisen systemaattisesti. Yleensä yksityiskohdat tulevat loppua kohden runkoa lihotamalla, nyt kehitin niitä alusta asti sisällöksi, koska tuntui, etten muuten pääse kirjoittamaan.

GRIZHAL – viimeinen lähtö

Kuvitus: MJ Hook

Käsikirjoitus: olenbluu

Tämä on edellisen sivun sarjakuvan kuvailutulkkaus. Kuvailutulkkauksessa visuaalinen sisältö selitetään tekstiksi, jotta näkövammaisen henkilö kykenee kokemaan sen ilman näkevää avustajaa. Sarjakuva on piirretty mustalla ja valkoisella ilman harmaata. Dialogia on vähän, ja sen kirjoitettu käsin tikkukirjaimilla.

Ruutu 1:

Hahmo 1 istuu pää kyyryssä, käsiään väännellen. Hän on vartaloltaan ihmisenkaltainen, mutta hänellä on selässään siivet, ja hänen silmänsä ovat suuret ja luomettomat. Hänen kasvojensa alempaa puoliskoa peittää hengityssuojain. Hänellä ei ole hiuksia tai muuta esilläolevaa karvoitusta. Vartalonsa verhona hänellä on pitkä, kaapumainen vaate jossa on hihat. Kuvakulma on hahmo 1:n sivuprofilista, niin että hänen kasvonsa osoittavat vasemmalle. Hahmon sääret jäävät ruudun ulkopuolelle. Taustalla on suljetut kaksoisovet joiden alta kajastaa valoa, ja yläpuolella on kyltti jossa lukee: KOKOUSHUONE

Ruutu 2:

Kuvakulma on hahmo 1:n pään takaa. Näemme hänen päänsä, hartiansa ja siipiensä yläosat. Taustalla oikealla on avoin ovi. Ovesta on purkautumassa joukko muita hahmoja, jotka ovat hahmo 1:n kaltaisia. He vaikuttavat keskustelevan keskenään. He kävelevät kohti ruudun vasenta laitaa. Yhdellä heistä on kädessään salkku.

Ruutu 3:

Kuvakulma on hahmo 1:n sivuprofilista, niin läheltä että ruudussa ovat vain hänen kasvonsa ja vasen olkapäänsä. Hän katsoo kohti oviaukkoa, jossa seisoo hahmo 2. Hahmo 2 on myös hahmo 1:n kaltainen, mutta hän on pukeutunut valkoiseen takkiin, joka on auki, ja hänen pääläellään on otsapeili. Hahmo 2:n kulmat ovat ankarasti kurtussa, ja hän viittaa peukalollaan kohti ruudun vasenta laitaa.

Ruutu 4:

Kuvakulma on sivusta. Mustaa ruutua leikkaa sivusuunnassa valkoinen, epätasainen käytävä. Hahmo 1 ja hahmo 2 ilmenevät mustina siluetteina lähellä ruudun oikeaa laitaa, jota kohti he kävelevät. Heidän varjonsa lankeavat valkoisina ruudun alempaa puoliskoa vasten. Ruudun yläosassa keskellä on suuri silmä, joka tarkkailee hahmoja.

Ruutu 5:

Vain hahmojen kämmenet ovat näkyvissä mustaa taustaa vasten. Hahmo 1 tiputtaa liudan irtonaisia hampaita hahmo 2:n odottavaan kouraan.

Dialogi:

Hahmo 2: "Eilisestä?"

Hahmo 1: "Sain lainan Purenta-Kiskalta."

Ruutu 6:

Kuvakulma on hahmo 1:n takaa. Hän on ruudun vasemmalla alalaidassa, ja kuvaan mahtuvat hänen päänsä ja siipensä. Hänen takaraivollaan valuu hikipisaroita. Hahmo 2:sta erottuvat mustuuden keskellä vain ankarat silmät ja otsapeili.

Dialogi:

Hahmo 1: "Tämä riittää vain yhden illan lentoon."

Hahmo 2: "Mutta... sain tosi hyvän vihjeen!"

Ruutu 7:

Kuvakulma on nyt hahmo 1:n etupuolelta. Hän seisoo taka-alalla vasemmalla. Hän puristaa käsiään yhteen, ja vaikuttaa helpottuneelta. Hahmo 2 on etualalla, oikealla, ja hänen kasvonsa ovat puoliksi ruudun ulkopuolella. Hänen kulmansa ovat nyt vähemmän ankarasti kurtussa. Taustalla oikealla on avoin oviaukko jonka takana on parvekkeen kaide.

Dialogi:

Hahmo 2: "... hyvä on sitten."

Ruutu 8:

Kuvassa hahmo 1 seisoo parvekkeella. Kuvakulma on sivusta, ja hän seisoo vasemmalle kohti, jonne myös parveke avautuu. Hän nostaa toista jalkaansa parvekkeen kaiteelle, ja riisuu oikealla kädellään hengityssuojaintaan. Hänen siipensä ovat auki. Parvekkeen alapuolella on sarvekas irvinaamapatsas joka vaikuttaa roikkuvan parvekkeesta.

Ruutu 9:

Kuvakulma on hahmo 1:n sivusta, lähikuva kasvoista. Hänen päänsä on hieman kallistunut taakse, ja hän näyttää katsovan vasemmalle taivaalle. Hänen hengityssuojajansa on hänen kaulallaan. Hän hymyilee onnellisesti ja leveästi. Hänen suunsa on hyvin suuri ja täynnä hampaita.

Ruutu 10:

Kuvassa on kukkulainen horisontti. Kukkuloiden välissä kasvaa pitkiä, hyvin ohuita kasveja jotka kurottavat kukkuloitakin korkeammalle. Kuvan keskellä, mustalla taivaalla, siivekäs siluetti lentää kauemmas.

Päästä LUOVUUS VALLOILLEEN JOO-IMPROVISAATIOILLA

Teksti: Stoori

Lyhyesti sanottuna improvisaatio tarkoittaa sitä, että asioita keksitään vapaasti, joko sitä mukaa kuin niille tulee tarvetta tai miettimättä aluksi yhtään, mille kaikelle on tarvetta ja mihin suuntaan ajatukset johtavat. Se on erinomainen työkalu etenkin ideointivaiheessa, kun kaikkien osien ei tarvitse vielä sopia täydellisesti toisiinsa. Kerran kasaan improvisoitua tarinarunkoa voi myöhemmin korjailla ja hioa mielin määrin, mutta ideointivaihe on hedelmällisin, kun unohtaa turhat rajoitukset ja antaa vain mielikuvituksen laukata.

Yksinkin voi improvisoida, mutta hauskenpaa ja yllätyksellisempää se on yhdessä. Improvisointiin riittää yksi tärkeä sääntö: aina sanotaan ”joo, ja”. Säännön tärkeyttä voi kokeilla harjoituksilla.

Harjoitus 1: Sano ideoille ”ei”. Keksi idea ja tyrmää se. Jos teet harjoitusta parin kanssa, tyrmää parisii idea. Jatka sen jälkeen uudella idealla ja tyrmää se taas. Pääsetkö alkua pidemmälle?

Harjoitus 2: Sano ideoille ”joo, mutta”. Keksi idea, mutta aseta sille ehtoja. Jos teet harjoitusta parin kanssa, hyväksy parin idea mutta aseta sille ehtoja. Jatka sen jälkeen uudella idealla ja aseta sille taas ehtoja. Toimiiko ykkösharjoitusta paremmin? Lähteekö tarina lentoon?

Harjoitus 3: Sano ideoille ”joo, ja”. Keksi idea, hyväksy se ehdotta ja laajenna sitä uudella idealla. Jos teet harjoitusta parin kanssa, hyväksy parin idea ja jatka tarinaa uudella idealla. Joko alkaa syntyä tarinaa? Hyvä! Jatka samaan malliin.

Improvisoi ensin kokonainen tarinaidea

alusta loppuun ennen kuin rupeat tarkastelemaan sitä kriittisesti. Älä välitä, vaikka ideat olisivat hölmöjä, anna mennä vain ja katso, mihin tie vie. Kun olet saanut tarinan tyydyttävään päätökseen, voit alkaa tehdä siihen korjauksia. Erityisesti kannattaa kiinnittää huomiota siihen, ovatko keksimäsi ideat ja juonenkäänteet kliseisiä tai stereotyyppisiä. Improvisaatiossa on tapana mennä ensimmäisenä mieleen tulleen ajatuksen perässä, ja aika usein tämä korostaa stereotyyppioita. Valmiiseen tarinaan asti sellaisia ei yleensä kannata päästää.

Eikö inspiraatiota synny? Polkeeko tarina paikallaan? Kaipaanko hyvän alun jälkeen vetävää keskikohtaa? Kokeile joo-improvisaatiota!

MIKSI-TEKNIikka HAAMOKESKEISEEN SUUNNITTELUUN

Teksti: Minna Keinänen

Kehitin miksi-tekniikan kirjoittaessani ensimmäistä romaanikäsikirjoitusta. Käsikirjoitus oli osa kirjoittamisen maisteriopintoihin kuuluvaa pro gradu -tutkielmaa, joten kirjoitusprosessi oli tavallista analyyttisempi.

Miksi-tekniikka soveltuu siis sellaisille kirjoittajille, joilla on mielessä muutamia henkilöhahmoja, mutta vielä ei ole selvää, mitä kaikkea hänen tarinassaan tapahtuu.

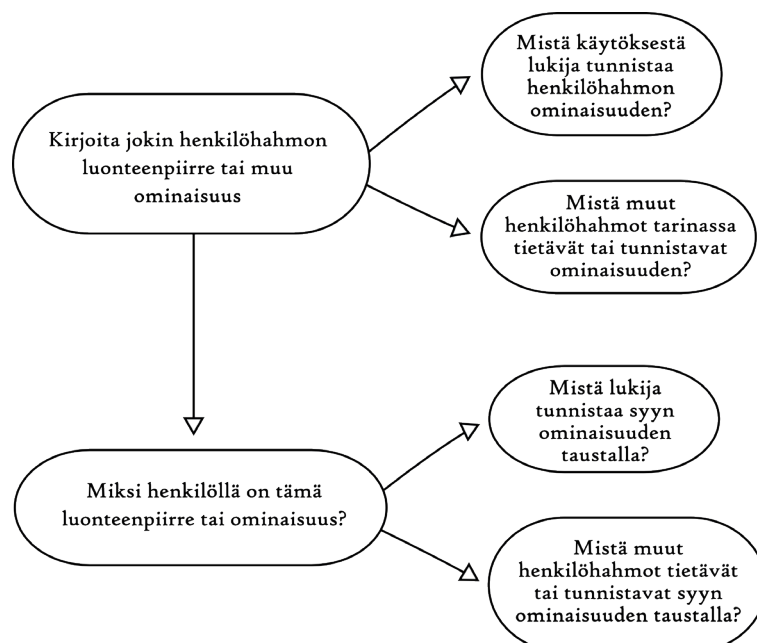
Piirrä itsellesi kuvan mukainen kaavio. Aloita valitsemalla henkilö.

Sitten valitse henkilölle jokin ominaisuus. Onko hän esimerkiksi epäluotettava, naiivi, kekseliäs? Tämän jälkeen listaa, mistä lukija tunnistaa nämä piirteet. Miten se näkyy käytännössä? Millaisia tilanteita se aiheuttaa? Miten kertoja vihjaa ominaisuuksista? Sen jälkeen vastaa samoihin kysymyksiin tarinan muiden henkilöiden kohdalta. Huomaa-atko toiset henkilöt yhteisissä tilanteissa nämä piirteet? Vai kiertääkö kylillä huhuja valitsemasi henkilön ominaisuuksista? Näin voit saada itsellesi joukon kohtauksia, joista kirjoittaa, jotta valitsemasi piirteet välittyvät tarinassa.

Toinen vaihe on kysyä, miksi henkilö on sellainen kuin äsken kuvasit. Onko hän kasvanut erikoisessa perheessä? Onko hänellä jokin sairaus? Yrittääkö hän salailla jotain? Sitten kysy taas, mistä lukija saa tiedon tämän ominaisuuden syistä, ja lopuksi, mistä muut henki-

löhahmot tietävät, jos tietävät, mistä nämä ominaisuudet johtuvat. Muista, että muilla henkilöillä voi olla myös väärää kuvitelmia, tai he voivat olla jatkuvasti ymmällään henkilösi käytöksestä. Joka tapauksessa olet juuri saattanut suunnitella tarinaasi sisältöä, josta saa moneen lukuun merkityksellistä sisältöä.

Miksi-tekniikkaa voi käyttää vaikka kaikkiin hahmoihin, ja lisäksi esimerkiksi paikkoihin tai esineisiin. Miksi-kyselyä voi myös jatkaa loputtomiin jokaisesta uudesta selityksestä.

TARINAPUU-IDEOINTITYÖKALU

Teksti: Chirel

Tarinapuu on joustava menetelmä, jonka ideana on hyödyntää mielen taipumusta yhdistellä asioita ja luoda merkityksiä. Tarinapuu sopii tarinan lähtökohdan tai kokonaisen synopsiksen miettimiseen, jonkun henkilön tai paikan suunnitteluun, henkilöiden motiivien kehittelyyn tai ihan vaan lämmittelyharjoitukseksi.

Tarinapuun rakenne on kaavamainen, mutta etenemissuunta puun sisällä on vapaa. Tulevan tarinan genre, näkökulma, miljöö yms. on mahdollista valita etukäteen tai vasta puun valmistuttua. Nämä elementit voivat olla myös puun oksia.

Tarinapuussa on aina kolme oksaa (1, 2, 3) eli avainsanaa ja puun täydentäminen aloitetaan päättämällä nämä kolme sanaa. Ne ovat tarinan kannalta merkityksellisiä henkilöitä, asioita, tapah-
tumia tai paikkoja. Avainsanat voi löytää miettimällä, mitä tarinassa ainakin pitää olla. Vähintään yhden avainsanoista on hyvä olla henkilö, josta tulee lopullisen tarinan päähenkilö.

Jokaisesta oksasta ja jokaisesta uudesta haaraumasta lähtee kolme haaraa eli täydentävää sanaa (1A, 1B... 2A...3C), jotka syventävät avainsanoja ja lopulta yhdistävät avainsanat yhdeksi kokonaisuudeksi. Ei ole väliä, mistä oksasta täydentämisen aloittaa, eikä yhden haaran täydentäviä sanoja tarvitse keksiä kerralla, mutta koko kerros on hyvä täydentää ennen seuraaviin sanoihin siirtymistä.

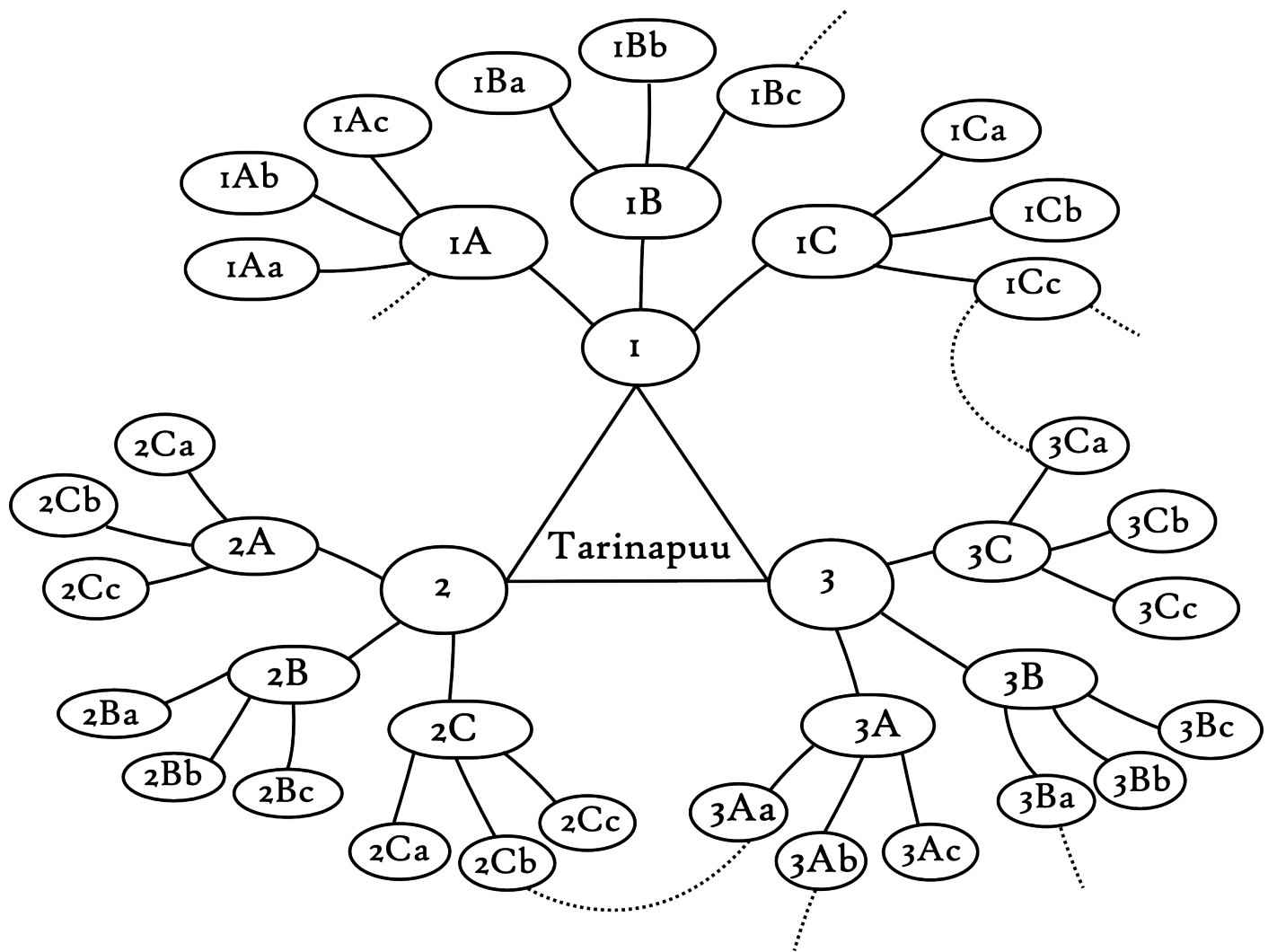
Syventävät sanat on mahdollista löytää tarkempien kysymysten avulla: Miksi tämä esine on erityinen/tärkeä? Miten tätä esinettä käytetään? Kuka käyttää sitä?

Miten se toimii? Kuka tietää tästä asiasta? Miten tähän asiaan suhtaudutaan? Missä henkilö asuu? Millainen hän on?

Kun sanakerros rungon ympärillä on täynnä, sama toistetaan jälleen uusien haarakohtien (1Aa, 1Ab...2Aa...3Cc) kanssa. Nämä sanat tarkentavat sitä edellisen kerroksen sanaa, josta ne haarautu-
vat. Ne löytyvät samankaltaisten kysymysten avulla kuin edellisen kerroksen sanat.

Tällä kolmannella kerroksella täydentävät sanat alkavat yleensä kuin itsensä luoda yhteyksiä toisten oksien välille. Tarina syntyy näistä yhteyksistä.

Jos yhteyksiä ei tunnu syntyvän tarpeeksi, tai jostakin oksasta on vielä ajatuksia, voi puuta jatkaa joko kokonaisella haaraumakerroksella tai vain jatkamalla yksittäistä oksanhaaraa.

RUNOHARJOITUKSIA

nämä runot sinäkin voit kirjoittaa

Teksti: olenbluu

Tämän runon voisin kirjoittaa

yksilöharjoitus

1. Valitse tilanne, paikka, esine tai tunne.
2. Listaa asioita, jotka liittyvät valitsemaasi asiaan. Listaustapa on vapaa, mutta itse suosin mielikuvakarttoja runoudessa. Niissä pääsee helposti seuraamaan yhtä mielikuvapolkua välittämättä siitä mistä on lähtenyt. Esimerkiksi yksi haara Guinnessissa on vaahtoava meri ja toinen pubissa istuminen työvuoron jälkeen. Älä siis väliä vaikka osassa listausta olisi kokonaisia lauseita!
3. Jatka listaamista 10-15 minuuttia. (Tai kauemmin jos haluat!)
4. Yhdistele eri poluista. Guinness esimerkissä lämmin olut puistossa ja seuraavan työvuoron alun odottaminen kutoutuvat yhteen *'lämmintä olutta puistossa, kun odotan vain seuraavan työvuoron alkua'* ja vaahtoavan saa helposti jatkumaan meri sanalla, *'vaahtoava meri'*. Itsesensuuria ei kannata harrastaa edes kliseiden kohdalla tässä vaiheessa!
5. Kirjoita runo poimien eri kohtien tekstit yhteen.

Ulkopuolella oman ulko-oven,
epätoivoisesti yritin sisään

vain lämmintä olutta puistossa
odotan alkua seuraavan työvuoron

sen jälkeen odotan, että
meri vaahtoaa ja harput soittaa
enkö odota enää uudestaan

(Esimerkki runo mielikuvakartan avulla)

Tämän runon olisin voinut kirjoittaa

pari-harjoitus

Tätä harjoitusta varten tarvitset parin sekä oman runon, jonka haluat antaa parillesi harjoitusta varten. Voit kirjoittaa sen, vaikka tuolla toisella harjoituksella.

1. Antakaa runonne toisillenne.
2. Päätäkää aika, jonka muokkaatte toisenne runoja.
3. Muokkaa parisi runo sellaiseen muotoon millaisena sinä itse sen olisit kirjoittanut. Älä pelkää! Parisi tekee samoin sinun runollesi.

Näitä sanoja voisin käyttää

James Joyce keräsi sanoja omaan vihkoonsa myöhempää käyttöä varten, joten mikset sinäkin.

Hanki kirjekuori, rasia tai muu paikka, johon pystyt keräämään paperilappuja. Kirjoita paikkoja, aikoja, henkilöitä, tunteita, värejä, mitä tahansa sanoja mistä voit saada runon aikaan. Pistä kaikki laput visusti turvaan ja säästöön. Säilö laput, älä katso niitä.

Kerää itsellesi oma sanapankki käytettäväksi runoinspiraationa!

RETKIKUNNAN VALA

Teksti ja tekstausta: Dracaena (Seena Keinänen)

Täten vannon sielullisen ja taiteellisen olemukseni Tyhjän Arkin Retkikunnan palvelukseen noudattaen parhaimmalla kyvylläni sen jaloja periaatteita ja sääntöjä, jotka yhteiseksi turvaksi ja kunniaksi on meille pitänyt laatiman.

Retkikunnan jäsenen on aina mielikuvituksensa vapaana jakahiljsematta sallia liihottaman, eikä minun pidä suuren suosion perässä taiteellisia ja esteettisiä näkemyksiäni myyväin ja hylkäämän.

Lupaen lukea ja katsoa muiden sielullisia ja taiteellisia luomuksia omin silmin, eikä minun pidä mitään lukemaani heppoisesti uskomaa.

Minun ei pidä epätarinoita paluomaan. En Retkikunnan kunnian nimeen vannon ole sellaista taideä tuottava, joka muita ihmisiä häpeään ja kärsimykseen asettaa, sillä jokainen on yhtäläisen arvokas ja pyhä.

Retkikunnan yhteisen hengen nimeen vakuutan, etten käyvin perusteita tai vailla pakottavia syytä kehoita kanssaretkikuntalaisia paremmin itse kirjoittamaan, jos tämä puutteen tai riän tuotoksestaani hyvällä tahdolla ja asianmukaisella tavalla esille tuopi. Myöskään ei pidä minun toisen sielullista ja taiteellista tuotosta moittiman, jos ovat syyntä peruja henkilökohtaisista mielipide-eroista, tai mikäli syy moitteelleni tosiasiallisesti poikkeavissa taiteellisissa mauissa püleri.

Kun kanssaretkikuntalainen kääntyyri puoleeni ja epäilyksensä hetkellä muilta ajatelmia kysyy, on minun parhaan kykyni ja taitoni mukaan tarjottava sielullisia ja taiteellisia antejani uusien ajatelmien ja luomusten synnyttämisen hyväksi. Samoin on minun epäilykseni hetkellä ja arin tarpeheksani kysyttävä neuvonantoa tilanteen vaatimalla avoimella ja rehdillä tavalla, joka ei odoita mustasukkaisuutta ajatelmiani kohtaan tai suotta syytä kanssaretkikuntalaisia ajatelmien luuattomasta käytöstä.

Lupaen, etten kirjallisia lahjoja hyödyntäissään ole kirjoja lumihangelte asettava, vaan kuvittelisin sen kauneudella ja omaperäisyydellä minulle etua tuottavan asetettuna edustamaan kuvana kirjallisen arvostelun tuotostani kansainvälisessä verkossa.

KUUTIO

novelli

Eldis

Mistä ja miksi, kukaan ei tiennyt. Taivaalle ilmestyneen punamustana hehkuvan kuution myötä ei ollut enää aamuja, ei päiviä. Ei aurinkoa. Vain tulenpunainen hämärä.

Vielä viime viikolla elämä oli normaalia. Kuution tultua kaikki muuttui. Silmänräpäyksessä kaupungeista ulos vievät tiet olivat täynnä sotilaiden katusulkuja, talot muuttuneet kivikasoiksi. Eivät ne romahtaneet, asiat vain muuttuivat toiseltaisiksi, kuin olisivat aina olleet niin.

Mutta kaikki muistivat muutoksen. Myös hämmentyneet sotilaat, jotka eivät tienneet, miksi sulut olivat tärkeitä, mutta vartioivat niitä silti. Korttelit oli eristetty toisistaan. Perheet hajaantuneet sen mukaan, missä kukin oli sattunut olemaan: töissä, kotona, kaupassa. Nyt kaupoissa oli pelkät tyhjät hyllyt. Ruoka oli loppu.

Emme saaneet yhteyttä ulkopuolelle, mutta korttelien välillä liikkui huhuja. Kaupungin ulkopuolella ei ollut mitään. Ei autoja, ei ihmisiä. Vain kuution valaise-
ma autius. Sitä hallitsivat ihmisten entiset lemmikit, joiden raivokkailta hyökkäyksiltä sotilaat suojelivat kaupunkia. Kuulimme kuolleiden nimiä. Suurinta osaa en tuntenut, mutta toisinaan tuntui kuin olisin saanut iskun palleaan. C-korttelissa mellakoineiden joukossa, sotilaiden luoteihin kuolleissa oli mukana opiskelukaverini. Naapurini oli tullut hulluksi ja

hypännyt sortuneen talon huipulta K-korttelissa. Ja N-kortteliin hyökännyt villikis-salauma raateli enoni kuoliaaksi. En ollut nähnyt häntä vuosiin, mutta surin yhtä kaikki. Eno oli antanu minulle kymmenvuotissyntymäpäivänäni maljakon, joka oli silloin ollut mielestäni ruma. Vasta vuosia myöhemmin tajusin sen olevan vanhaa designia ja arvokas. Eno ajatteli aina pidemmälle. Mutta tätä hän ei ollut taatusti ajatellut. Ei kukaan ollut.

Olin pienikokoinen ja laiha, joten ajattelin olevani paras vaihtoehto. Jossain täytyi olla syy, ratkaisu, mikä vain. En kertonut äidilleni, isä oli jumissa toisella puolen kaupunkia. Kiitin voimisteluharrastustani, kun lähdin ryömimään pimeyden turvin tiesulkujen ohi. Piti olla huomaamaton, mikä vaati notkeutta. Olin syönyt nykymittarilla runsaan aamupalan, sekä näkkileivän että kuhmuksen omenan. Kutsuin sitä aamiaiseksi, koska söin sen herättyäni. Ei sillä ollut ikuisessa hämärässä mitään merkitystä.

Ensimmäisen sulun ohitin helposti, mutta toisella tiesululla juutuini paidastani kiinni rautapiikkiin. Kirosin mielessäni, etten ollut laittanut pelkästään ihonmyötäistä voimistelupukua. Sotilaat vaihtoivat vuoroa ja minä makasin jumissa aivan heidän vierellään. Ihme, ettei kukaan heistä huomannut minua. Toisaalta, olin vain tumma mytty tummista mytyistä ja betonilohkareista muodostuneen barrikadin vieressä. Nälkä ehti kurnia mahassani, ennen kuin onnistuin pääsemään irti. Luikertelin kuin käärme varjoja myöten seuraavalle sululle. Se oli viimeinen. Kaupunki loppui. Haavoja kirveli ja mustelmia jomotti, mutta olin ulkona ja elossa. Se oli enemmän, kuin olin osannut toivoa. Lähdin kulkemaan pois päin. Ei ollut väliä, mihin ilmansuuntaan menin, huhujen perusteella kaikkialla oli tätä samaa.

Ulkopuolella ei ollut sulkuja sen enempää kuin ihmisiäkään, mutta kasvit olivat alkaneet kuihtua valon puutteessa ja eläimet näkivät nälkää. Villiintyneet koirat katsoivat sääriäni kuolaten. Katkaisin puusta oksan, se risahti irti helposti. Tyrkin sillä koiria kauemmas. Sääriluitani ette saa. Oksaa kantaen,

kuution punaisessa hehkussa kävelin autiota tietä, jota pitkin olin vielä viime kuussa ajanut vanhempieni luokse. Nyt se oli lohkeillut ajokelvottomaksi.

Nälkäni yltyi sietämättömäksi. Oli pakko syödä jotain, ennen kuin pyörtyisin. Kiskoin kituvia kasviksia suoraan hylätystä pellosta. Sain kai myrkytyksen, oksensin, ja söin lisää. Oli pakko. En osannut metsästääkään. Minäkin aloin kuihtua, nälästä ja valonpuutteesta. Jatkoin matkaa.

Ensin hävisivät eläimet. Hiljalleen villieläinten hyökkäykset vähenivät ja loppuivat, sitten tajusin, etten ollut kuullut lintujakaan enää aikoihin. Oli hiljaista kuin maailmanlopussa, jollainen tämä taisikin olla. Jonkin aikaa sen jälkeen en enää löytänyt syötävää. Vettä onneksi vielä onnistuin löytämään. Join sitä ahnaasti ja kirosin, että juomapullot näyttivät kadonneet kuution myötä täysin. Kirosin ja puin autiudessa nyrkkiä kuutiolle. Se ei näyttänyt piittaavan, hehkui vain kuten ennenkin.

Aloin hoiperrella heikkona nälästä ja kylmästä. Kuution mukana myös sää oli jotenkin lakannut olemasta, tuuli lakannut puhaltamasta. Ilma oli seisahnutta ja kalseaa kuin isoäitini perunakellarissa joskus kauan sitten. Kauanko siitä oli? Puoli vuotta vai ihmisikä?

Ilman päivää ja yötä oli vaikea sanoa, mutta arvioin kävelleeni pari kuukautta, kun näin edessäni valon. Se häikäisi niin, että silmiini sattui. Sydämeni pamppaili, kun hiivin lähemmäs. Ensimmäinen valonlähde sitten kaupungin öljylamppujen ja kynttilöiden. Mutta tämä ei ollut kumpikaan niistä. Mitä sitten olinkaan odottanut, avaruusaluusta, armeijan parakkia täynnä tiedemiehiä, se ei ollut tätä.

Keskellä tietä keskusteli kaksi 1800-luvun herrasmiestä ja yksi nainen. Kukaan heistä ei nähnyt minun lähestyvän pimeyden keskeltä. Heidän vieressään seisoi valtava vaatekaappi, siltä se näytti, mutta sisältä tuli lämmin valo. Laskeudin mahalleni ja ryömin lähemmäksi nähdäkseni tarkemmin. Kaapin katosta roikkui vanhanaikainen hehkulamppu. Seinässä oli vipuja ja rattaita.

– Kaikki alkaa olla valmis-ta, nainen sanoi ja osoitti taivaalle. – Astrokuuppi on tehnyt työnsä. Näettekö, hehku on jo lähes sammunut.

En ollut huomannut sitä, mutta nyt tajusin, että koko ajan oli tullut yhä pimeämpää. Silmäni olivat tottuneet valon hiljaiseen vähene-miseen. Ilmankos pelkkä vanhan hehkulampun vähäinen valo tuntui, kuin silmiin olisi työnnetty jääpiikit.

– Oletko nyt varma tästä, Lydia? Tätä ei voi enää peruuttaa.

– Älä taas, Ivan, Lydiaksi kutsuttu nainen huokaisi. – Me olemme puhuneet tästä monta kertaa. Pelkää-tään Astrokuupin valmistamiseen meni neljä vuotta, vaikka käytössäni oli 2400-luvun tieto. Me emme perään-ny. Ihmiskunnan on saatava kuolla.

Järkytyin niin, että huudahdin ääneen. Suljin äkkiä suuni, mutta liian myöhään. Toiset olivat huomanneet minut.

– Täällähän on joku muukin! Miehistä pulskempi harppoi luokseni ja katsoi minua kuin tutkija laboratorioeläintä. – Paikallinen. Perin hämmästyttävää, hän jatkoi. Minusta tuntui, ettei hän tarkoitanut tätä tyhjää tietä vaan aikaa.

– Miksi? kysyin heiltä ja värisin olemattomassa tuulenvireessä. Katsoin heidän paksuja takkejaan kadehtien.

– Miksi ihmisten pitää kuolla?

He katsoivat toisiaan. Lydia nyökkäsi. – Kerro hänelle, Thomas.

Thomas lakkasi tarkastelemasta minua mielenkiintoisena tutkimuskohteena ja otti ryhdikkään asennon. Hänen äänensä oli vakava ja siinä soi haikeus jotain menetettyä kohtaan.

– Ystäväni Lydia tässä keksi vuonna 1863 aikakoneen, jolla menimme tulevaisuuteen. Ensin jokusen vuoden, sitten yhä kauemmas. Kaikki vaikutti menevän ihmiskunnalla melko hyvin 2400-luvulle saakka, kunnes keksittiin, miten ihminen voi elää ikuisesti.

– Siis keksittiin kuolemattomuus? Oikeasti? Silmäni pullistuivat kai kuopistaan, jonne ne olivat vajonneet viikkojen nälkiintymisen aikana.

– Kyllä. Mutta sillä oli varjopuolensa. Kuolemattomuus oli todelli-

nen. Kukaan lääkettä ottanut ei pystynyt kuolemaan sairauksiin, nälkään, väkivalloin, hapenpuutteen, ei mitenkään. Hirvittävä kohtalo.

Yritin miettiä, millaista olisi elää ikuisesti, maailmankaikkeuden loppuun saakka. Värähdin.

– Aivan, Thomas sanoi, ja hänen äänessään kuului kitkeryys. – Yksi meistä otti innoissaan lääkettä, ja katui sitä katkerasti myöhemmin. Hänen pyynnöstään Lydia keksi tuhon välineen, jota ei voinut kumota. Tai niin me luulimme. Thomas käveli edestakaisin tiellä ja elehti kertoessaan. Minä hytisin paikallani ja yritin keskittää vähäistä energiaani kuunteluun.

– 2300-luvulla siihen keksittiin ratkaisu, samoin 2200- ja 2100-luvuilla. Ihmiset olivat älykkäämpiä kuin luulimme. Jouduimme palaamaan Astrokuupin kanssa ajassa taaksepäin vuosikymmen kerrallaan, kunnes nyt onnistuimme. Hymy levisi hänen ja toisten kasvoille. Vihasin heitä, ja rakastin. He näyttivät yhtä elinvoimaisilta ja onnellisilta kuin itse tunsin olevani viheliäinen ja kuihtunut.

– Luultavasti kaikki muut ihmiset ovat jo kuolleet, Ivaniksi kutsuttu mies sanoi lempeästi. – Ihme, että selvisit näin kauan. Olet viimeinen paikallinen, ihmiskunnan viimeinen edustaja. Hyvästi.

He astuivat koppiin ja tarttuivat oveen sulkeakseen sen. Työnsin jalkani väliin ja väänsin oven väkisin auki. Kiehuin tyrmistyksestä.

– Ette voi lähteä näin! Huusin. – Miksi ette vain sabotoineet kuolematonmuuskeksintöä? Palanneet menneeseen tappamaan sen, joka lääkkeen keksi?

– En halunnut tappaa maailman suurinta neroa, Lydia vastasi.

– Ketä? Puuskutin. Miehet yrittivät sulkea ovea, mutta olin tunkinut itseni väliin.

– Ainoa jälkeläistäni alenevassa polvessa, tyttärentyttärentytärtäni, jos saan lyhentää paljon pidemmän litanian. Lydia kääntyi vääntelemään vipuja ja rattaita, ja kohta alkoi kimeä humina. – Nyt, jos sallinet, palaamme kotiin 1800-luvulle, jossa saamme elää onnellisina elämämme loppuun asti ja

kuolla rauhallisesti, kun sen aika on.

Se alkoi kuulostaa hyvältä vaihtoehdolta. Kiskaisin tärisevän vaatekaapin oven auki viimeisillä voimillani välittämättä toisten kielloista ja vastustuksesta. Kiittelin pientä kokoani, kun luikahdin Thomasin ja Ivanin välistä sisään juuri, ennen kuin aikakone lähti. Thomas kiirehti sulkemaan oven perässäni, mutta ovenraosta näin, kuinka kuution punamusta hehku sammui. Tehtävä oli suoritettu, viimeinen ihminen oli jättänyt maailman.

Koneen kieppuessa ajassa mietin vanhempiani ja ystäviäni. Minulla tulisi ikävä heitä, mutta ainakaan heidän ei tarvinnut elää ikuisesti.

LOPPU

Sammal Mashek

Olen saapunut maailman ääriin. Viimeiset linnut lentävät ylitseni kohti horisonttia, jonka takana ei ole mitään. Jään siivettömänä jälkeen, yksin hiipuvaan maailmaan. Otan yhden askeleen, vielä toisen, raskaan tietoisena että käyntini on aikaa hitaampi.

Vaan eikö jokainen teekin niin? Kävelemme käsi kädessä kuoleman kanssa, aina kunnes omat voimamme ehtyvät ja meidän on antauduttava kannettavaksi.

Eikä yksikään hetki ole turha. Joku jatkaa jälkeemme ja vie osan muistoistamme mukanaan. Kaikki elämät yhdessä muodostavat ikuisuutta kohti ulottuvan ketjun.

Mutta nyt olen saapunut ikuisuuteen. Viimeisenä kannan mukana lukemattomien sukupolvien muistoja. Ei ole ketään joka kantaisi soihtua jälkeeni. Jumaltenkin on kuoltava.

Otan vielä viimeisen askeleen, ja käännyin syleilemään sadonkorjaajaa.

SUUREN JOHTAJAN PÖYDÄSSÄ

Stoori, LehkoneV (Veini Lehkonen), Dracaena (Seena Keinänen), joiuu (Kajo Rauni), olenbluu, Elm

Sitä äkkiseltään luulisi, että avaruusaluksella ei olisi mitään asiaa veden alle, mutta siellä me nyt kuitenkin olimme. Jälkeenpäin ajateltuna oli täysin järkevää, että samat tiivisteet, jotka pitävät ilman sisäpuolella, pitävät myös veden ulkopuolella. Aluksen pinnalla oli varmaan jotain laitteita, jotka vaativat toimiakseen tyhjiön, mutta minä en niistä tiennyt. Minun oli tarkoitus vain lomailla tällä planeetalla. Alueen järviä kehuittiin kauneimmiksi maailmassa, ja vaikka en ollut ajatellut tehdä aivan tällaista tuttavuutta niiden kanssa, en voinut kieltää ainakaan tämän yhden vaikuttavuutta. Olisi tosin vieläkin vaikuttavampaa, jos järveen näkisi muualtakin kuin vain kameroiden läpi.

Aluksen kapteeni oli laskeutumisen loppuvaiheessa ilmoittanut jotain epämääräistä jostain laskeutumisvaikeuksista, mikä haaskahti tekosyyllä tai siltä, että hän ei itsekään tiennyt mitä oli tapahtumassa. Olimme olleet järvesä jo tunnin, joten menin aluksen ravintolaan ja ehdin juuri istua syömään, kun kapteeni antoi seuraavan ilmoituksensa.

– Hyvät matkustajat, aluksemme ohjausjärjestelmä vaurioitui osuessamme veteen, ja meidän on valitettavasti käynnistettävä evakuointi. Pyydänkin kaikkia siirtymään heti pelastuskapselien luo ja noudattamaan henkilökunnan ohjeita, kapteeni käski.

No niin, mahtavaa! Evakuoinnis-

sa kestäisi ties miten pitkään, enkä minä vielä ehtinyt syödä. Mutta matkustajia oli tuhansia, jos vain ahtaisin ruoan nopeasti suuhun ennen kuin lähtisin jonottamaan kapseliin...

Puolta tuntia myöhemmin enemmän kierin kuin kävelin pelastusjonoon. Täydellinen ajoitus, pääsin melkein saman tien kapseliin, ja heti minun jälkeeni luukku suljettiin. Askartelin pelastusliivit ylleni ja raskaasti huokaisen istuin viimeiselle vapaalle paikalle.

– Matka pinnalle on pitkä, ja paine ja nopeus voivat vaihdella äkisti, stuertti kailotti. – Varautukaa epämukavaan oloon. Pinnalle päästyämme voimme avata tuuletusluukut ja pääsette jaloittelemaan. Pelastusalusten saapumisessa saattaa kestää, joten toivomme kaikilta malttia ja ymmärrystä. Ja nyt pitäkää tiukasti kiinni, sillä kun laukaisen kapselin, ampaisemme nopeasti liikkeelle.

Kiihdytys oli tosiaan huima. Minun olisi ehkä kannattanut jättää viimeisen santsiannos ottamatta.

Lähtöampaisun aikaansaama paine liiskasi minut vasten istuintani, ja kesti pitkään ennen kuin vauhti hiljeni sen verran, että pelastuskapselissa pystyi taas liikkumaan. Muut evakuoituvat matkustajat huokaisivat helpotuksestaan, muutama jopa naurahti, mutta minun oloni ei helpottanut. Buffetpöydän antimet

myllersivät sisuksissani. Kirosin hiljaa mielessäni catering-kokkien ammattitaitoa, suussasulavia gourmet-annoksia, täyteläisiä kastikkeita, herkullisen höytyväisiä jälkiruokaleivonnaisia...

– Hörg.

Vierustoverini kääntyi katsomaan minua kulmat kurtussa. Tein parhaani näyttääkseni normaalilta enkä ollenkaan kärsivältä, mutta hikikarpat kihosivat otsalleni ja jotain oli tehtävä. Sovitin kasvoilleni viattoman ilmeen ja aloin tuhnutella. Ääntäkään ei kuulunut, ja tukala olo alkoi hellittää. Erinomaista.

Äkkiä pärähti soimaan kovaääninen hälytys. Matkustamoon syntyneen hämmennyksen ja raikuvan hälytysääninen ylitse kuului stuertin kuulutus:

– Pysykää rauhallisina, automaattisen hälytysjärjestelmämme mukaan pelastuskapselissa on jossakin pieni kaasuvuoto. Paikannamme ongelman ja hoidamme asiat kuntoon. Ei syytä huoleen.

Äkkinäisen jännityksen myötä karanneen tuhnun parahdus leikkasi sakeaa ilmaa kuin veitsi. Pari stuerttia ilmaantui näkyviin, ja he suuntasivat kulkunsa suoraan luokseni rystysiään uhkaavasti naksutellen mutta kasvoillaan aurinkoinen ja palvelualltis hymy. He pysähtyivät kohdalleni ja kampesivat minut penkistä ylös.

– Te tulette nyt meidän mukaamme.

Heti kun pääsimme matkustamosta henkilökunnan tiloihin, stuerttien ammattihymyt haihtuivat.

– Luulitte ilmeisesti voivanne huijata meitä, ylempiä arvoinen stuerteista sanoi. Toinen seiso yhä taaempaan ja mulkoili minua uhkaavasti.

Pudistelin vinhaan päätäni, mutta stuertti tyrkkäsi minut seinää vasten.

– Suuren johtajan siunaamia ei voi huijata, vaikka kuinka vaivihkainen yrittäisi olla, hän murisi.

Ohjaamon ovi aukesi, ja sieltä kurkisti valkoisiin pukeutunut kapteeni.

ni. – Mitä kuulutamme? hän kysyi.

– Sanokaa vain, että häiriö on paikallistettu ja asia hoidossa, minua puhutellut stuertti vastasi irrottamatta otettaan.

– On ilmennyt, että evakuoitujen joukkoon on päässyt henkilö, joka on hyväksikäyt-

tänyt suuren johtajamme laupeutta ja käyttäytynyt sopimattomasti.

– Eläköön suuri johtaja Hörg! toinen stuertti mylväisi.

– Ei, minä en...

– Vait!

Kuka olisi voinut arvata, että hedonistinen opportunistini tulisi pilaamaan yritykseni pelastautua?

– Teillä on kaksi vaihtoehtoa, ensimmäinen stuertti sanoi.

– Ensimmäinen: Teidät poistetaan pelastuskapselista välittömästi. Toinen: pääsette evakuoitujen mukana Luvattuun kaupunkiin, mutta... stuertti pysähtyi pitämään taukoa. Hänen kollegansa virnuili pahantahtoisesti. Vatsaani väänsi, monestakin syystä.

– Mutta Teidät tullaan transmutoimaan siaksi. Mikä on valintanne?

Hien kylmä kalvo kihosi iholle. Pelastuskapselista pihalle lentämisen tietäisi varmaa kuolemaa. Entä siaksi muuttuminen? Ehkä saisin kirmata ihmisenmurheeni unohtaneena suuren johtajan laitumilla, jotka avautuivat ikkunalasien alla alati suurenevana, Luvattua kaupunkia ympäröivänä tilkkutäkkinä.

Tai sitten kyseessä olisi ironinen rangaistus, joka saisi huipennuksensa johtaja Hörgin joulupöydässä.

– Voimme toki päättää puolestanne, kauluksiani rutistava stuertti hyrisi. Hänen takanaan toinen nappasi vyöllään roikkuvasta elektroniikanjärkeleestä luurin. Ymmärsin hitaasti, ettei kyseessä ollutkaan muinainen kännykkä; kojeesta nouseva ulina kertoi minua kohti osoitetun ulokkeen valmistautuvan järjestelmään soluni possun muottiin.

Avasin suuni räkäistäkseni jonkin aikaa ostavan tyhjänpäiväisyyden,

Kuka olisi voinut arvata, että hedonistinen opportunistini tulisi pilaamaan yritykseni pelastautua?

mutta sen edelle ennätti koko konetta vavisuttava, stuerttien virneet pyyhkäisevä jyrähdys.

Jyrähdys ja matkustamosta kantautuvat hurraahuudot.

Säikähdys irrotti stuertin kouran kauluksistani, ja toimin ennen kuin ehdin edes harkita. Kipu rystyissä, kipu poskessani, perskeles, ota se kiinni, mitä helevettiä, anna tänne, kaaos, ja yhtäkkiä löysin itseni nojaamasta ikkunaa vasten, koje sylissäni, tähtäin osoitettuna ylempää stuerttia kohti. Hänen kätensä nousivat hitaasti ilmaan.

Uusi jyrähdys.

Koje lipesi otteestani. Ryntäsin kojeen perään, samoin stuertti. Rämähdimme maahan kojeen päälle pidellen laitteesta kiinni henkemme edestä. Pyörähdin selälleni, liike, jota kanssamakajani ei huomannut odottaa, ja sain pyöriteltyä kojeen stuertin käsistä. Ammuin kojeella kohti toista miestä. Kojesta lähti tuskin huomattava aaltoileva säde, joka osuessaan sai miehen parkumaan kuin sian. Muutos ei ollut välitön, jokainen solu muuttui omalla tahdillaan. Kohotin aseeni stuerttiin ja stuertti jäätty paikalleen. Siaksi muuttuva mies parkui takanani, kun nousin ylös ase stuerttiin osoitettuna.

– Kuinkas tätä lennetään?

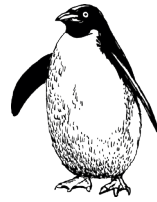
Pelastuskapselin täytti raivokas huuto ja solujen kovääninen pulputus.

– Tämä on ohjelmoitu lentämään Quirkiin, mutta Hörg ei tule koskaan antamaan anteeksi, stuertti sanoi.

Katsoin stuerttia ja vinkkasin hänet lähemmäs. Pelastuskapselin irrotessa juhla-aluksesta mies oli jo kokonaan possu. Stuertti istui nurkassa, jonne olin hänet

solminut tarpeettomilla johdoilla. Käännyin välillä katsomaan stuerttia vain osoittaakseni häntä possuaseellani. Paras joulu ikinä.

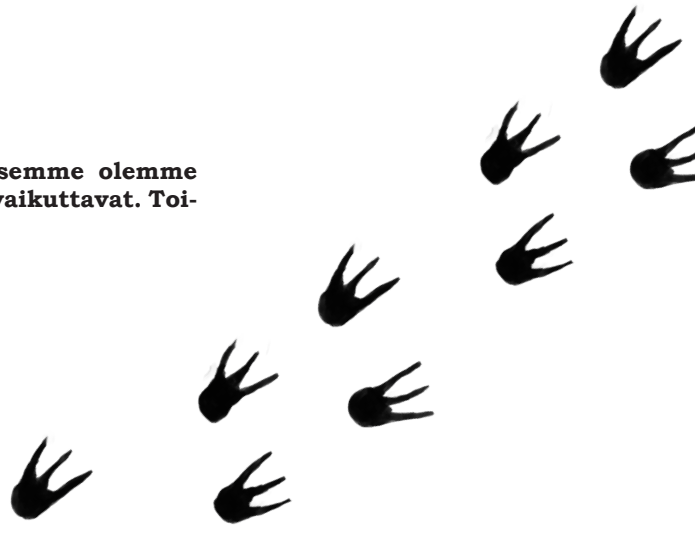

Tämä novelli syntyi kuuden retkikuntalaisen yhteistyönä. Jokainen kirjoitti vuorollaan yhden katkelman, mutta niin, että kukin kirjoittaja näki vain välittömästi häntä edeltäneen kirjoittajan aikaansaannoksen. Kokonaisuus paljastui kirjoittajille vasta, kun kaikki olivat kirjoittaneet oman osuutensa.

Tällaisen rikkinäinen puhelin -menetelmän jujuna on, että kirjoittajien on onnistuttava välittämään tarinan kannalta olennainen tieto eteenpäin, vaikka uuttakin pitää saada kirjoitettua. Niinpä klaffivirheitä ja täysin tyhjistä tapahtuvia käänteitä voi suorastaan odottaa.

Hei, sinä zineämme lukeva pingviinitutkija! Sinua ilahduttaaksemme olemme halunneet tehdä näistä räpylänjäljistä mahdollisimman hienot ja vaikuttavat. Toivottavasti pidät pikku räpyleistä.

KUINKA ELÄÄ
KIRJOITTAMISELLA?

LÖYDÄ RAHAA
MAASTA LOJUMASSA.

Taiteen potentiaalin
ymmärtäminen on
epämukavaa, paitsi
jos seuraat
sääntöjä.

On vaikeaa
olla nero,
jos pitää yllä
ihmissuhteita.

Kirjoita niin, että puolisosikin herää.

**Kokkaa
tarinasi
sankarittarille.**

KIRJOITA RUNO.
ÄLÄ ODOTA KENENKÄÄN MUUN
YÖKKIVÄN PUOLESTASI.

